

*Posudek na rigorózní práci předloženou k obhajobě na katedře psychologie FF
UK v listopadu 2010.*

Téma: Vývoj pohlavní identity u dětí ve věku 3-6 let

Autor: Mgr. Daniel Doležal

Školitel práce: Doc. PhDr. Lenka Šulová, CSc.

Autor předkládá k posouzení rozsáhlý text (242 stran)+přílohy. V něm se věnuje tématu vývoje pohlavní identity, které není v ČR dosud příliš rozpracováno. Práci člení klasicky na část teoretickou a empirickou, přičemž je první část svým rozsahem obsáhlejší. Autor v práci čerpá z mnoha převážně zahraničních odborných pramenů, jejichž seznam je uveden na 19 stranách v závěru práce.

Autor člení teoretickou část na dvě základní kapitoly. V první z nich popisuje dítě předškolního období a to především s důrazem na oblasti vývoje, které mají vazbu na sledované téma pohlavní identity. V části druhé potom věnuje plnou pozornost pohlavní a generové identitě a jejímu vývoji u předškolního dítěte. Vymezuje základní pojmy, což není v této oblasti zdaleka snadné, uvádí základní teorie vzniku a vývoje pohlavní identity spolu s několika teoriemi zcela specifickými. Dále se obsáhle věnuje klíčovému činitelům procesu formování pohlavní a generové identity. Oproti diplomové práci jsou jednotlivé kapitoly prohloubeny o další hlediska i konkrétní poznatky a též jsou zcela nově zařazeny některé kapitoly – příkladně je doplněno téma poruch pohlavní identity a jejich diagnostika, léčebné postupy a teoretický rámec jejich etiologie.

Teoretická část práce prokazuje dlouhodobý zájem o sledovanou problematiku a hluboké znalosti autora. Dále jeho širokou znalost odborné literatury a schopnost pracovat s ní v textu, smysl pro logiku a logické návaznosti jednotlivých kapitol a myšlenkovou bohatost, kterou umí vyjádřit přesným a srozumitelným jazykem.

V části empirické prokázal autor dobré předpoklady pro výzkumnou práci. Na základě obsáhlého studia tématu vývoje pohlavní identity u předškolních dětí vytvořil vlastní techniku, jejíž základní obsah ověřoval v kontaktu s 35 dospělými jedinci v 1. předvýzkumu. Techniku, ve které se jednalo o předkládání dvojic fotografií předmětů, jež jsou vázány k typickým generovým stereotypům následně upravil, zkrátil na sadu 30 párů obrázků a

v dalším 2. předvýzkumu, ji předložil skupině 15 předškoláků. V samotném výzkumu ji zadal 120 dětem (60 ti chlapcům a 60 ti dívkám). Děti byly dále rozděleny na věkové skupiny (tříleté až sedmileté), aby bylo respektováno i vývojové hledisko. V této souvislosti bych ráda uvedla, že testová situace probíhá individuálně vždy s jedním dítětem a že tedy autor investoval do sběru dat a získávání probandů v MŠ značnou časovou dotaci. Cenným výstupem této části práce je jistě i získaná zkušenost pracovat s předškolními dětmi v testové situaci.

Autor formuloval čtyři hypotézy, které náležitě zdůvodnil a teoreticky zakotvil. Výsledky svého šetření popsal verbálně, graficky i formou tabulek, interpretoval, probral ve vztahu ke stanoveným hypotézám a obsáhleji kriticky okomentoval v kapitole "Diskuse". V rámci rigorózní práce byla veškerá získaná data vyhodnocena oproti diplomové práci novým způsobem a byly též navrženy nové cesty, kterými by bylo možné postupovat při rozvoji této diagnostické metody.

Celkově lze shrnout, že předložená rigorózní práce dokládá široké znalosti autora, jeho dlouhodobý zájem o studované téma, vysoké pracovní nasazení a časovou dotaci, při jeho zpracování, kreativitu a myšlenkovou bohatost.

Posuzovanou práci proto **doporučuji k obhajobě s kladným hodnocením a domnívám se, že by alespoň některé její části měly být publikovány.** Dále se domnívám, že by bylo žádoucí, aby autor i dále pracoval na metodice, se kterou řešil svůj empirický výzkum a uvedl ji v širší využití v oblastech psychologické praxe.

31. 10. 2010

Lenka Šulová